

Dagboek van een herder. (deel 1)

Hij was vijftien jaar lang, van 1984 tot 1999, de pastoor van Geffen, Leendert Spijkers. Een milde, vriendelijke man, een beetje nukig soms, maar altijd dienstbaar en met een warm hart voor mensen. De Geffenaren zijn hem nog niet vergeten en hij is Geffen niet vergeten. Nog altijd onderhoudt hij contacten met ons dorp. Op de zaterdagavond vóór ‘Effe noar Geffe’ kun je hem ieder jaar treffen op het Dorpsplein, omdat hij in 1994 de eerste persoon was die verkozen werd tot ‘Geffenaar van het jaar’. Inmiddels is hij alweer ruim zeventien jaar de pastoor van Oirschot en Spoordonk. Voor Auw Neijts vertelt pastoor Leendert Spijkers ons over zijn jeugd, zijn priesteropleiding en uiteraard over zijn tijd als pastoor in Geffen. Zijn herinneringen en jaarboeken vormen de basis voor deze artikelen. In dit nummer schrijven we over zijn kindertijd en zijn jeugd jaren op het Klein Seminarie.

Geboren in oorlogstijd.

In de eerste maanden van 1945 was het boven de rivieren nog volop oorlog. Daar woonden in het dorpje Hoenzadriel aan de Maas het jonge paar Johan Spijkers en Marie Verhoeven. Marie was hoogzwanger van hun eerste kindje toen ze vanwege het oorlogsgeweld in januari 1945 moesten evacueren. Via binnenwegen trokken de mensen te voet, met paard en wagen of met de fiets naar een veilige plek. Wat voedsel en vee voerden ze met zich mee voor zover dat mogelijk was. *“Mijn moeder mocht op een kar meerijden omdat ze zwanger was”*, vertelt Leendert. De groep evacués die aanvankelijk richting Friesland zou trekken, werd begeleid door gewapende Duitse soldaten. Ze mochten onderweg alleen stoppen als de Duitsers daar toestemming voor gaven. Marie, die niet op haar mondje was gevallen, snauwde een ongeduldige Duitse soldaat toe *“schiet me dan maar dood, als het niet vlug genoeg gaat”*. Je moet maar durven! Na een dag lopen kwamen de vluchtelingen in Culemborg aan waar Johan en Marie met nog een aantal familieleden onderdak vonden bij mensen die in een klein

29-04-1943, Bruidspaar Spijkers- Verhoeven.
(Collectie: L. Spijkers)

rijtjeshuis woonden. Daar, in dat kleine huis in Culemborg, werd op 13 februari 1945 de baby geboren....en ze noemden hem Leendert. Tijdens de bevalling was de jonge vader bang dat zijn vrouw teveel lawaai maakte in het huis dat vol zat met evacués. Hij maande Marie om stil te zijn. Natuurlijk een onmogelijke vraag aan een vrouw in barensnood. Als de oerkracht van een wee zich aandient moet je wel degelijk kreten kunnen slaken. Zeker weten dat de huisgenoten daar begrip voor hadden.

Kinderen uit dit Huwelijk geboren.

1.

Vóórnamen *Leonardus Johannes*
Maria

Geboren te *Culemborg*
den *13 Feb. 1945*

Gedoopt te *Culemborg*
den *14 Feb. 1945*

Peter *Gybertus Verhaar*

Meter *Johanna Maria*
Spijkers

Geboorte ingeschreven in trouwboekje.
(Collectie: L. Spijkers)

De geboorte van de kleine jongen was mooi nieuws. Hoopvol nieuw leven in een tijd vol angsten en zorgen. Maar ook verdriet bleef de vluchtelingen niet bespaard. Een neefje van drie jaar, die ook Leendert heette, stierf aan hersenvliesontsteking. Na zes weken was het veilig genoeg om weer terug te gaan naar Hoenzadriel, ofschoon de oorlog nog niet was afgelopen. Toen Johan en Marie met hun baby bij hun woning aankwamen troffen ze het huis helemaal kapot geschoten aan. Oom Len verschafte het jonge gezin tijdelijk woonruimte. Hij had ook een schuilkelder waarin de mensen regelmatig moesten vluchten. Op een dag was er een Duitse soldaat de schuilkelder in gevlucht. Daardoor werden de vluchtelingen gesommeerd er uit te komen. Twee mensen die uit de schuilkelder kwamen werden meteen dood geschoten. Doordat de anderen zich muisstil hielden, waaronder de baby Leendert, zijn ze niet ontdekt. Wat moet dat voor de jonge ouders een spannend moment

zijn geweest. Een baby kan elk moment een geluidje gaan maken. Maar gelukkig hebben zij het overleefd. De pastoor van Velddriel die moest komen om de stervenden te bedienen werd in zijn oog geschoten. Diezelfde pastoor zien we, met zijn glazen oog, jaren later op de communiefoto staan van de zevenjarige Leendert.

Bij zuster Emmanuel in de kleuterklas.

Toen in mei 1945 de oorlog voorbij was konden de mensen hun leven weer oppakken en zich op de toekomst richten. Het gezin Spijkers betrok een noodwoning in Velddriel. Daar groeide de jonge Leendert op.

Leendert, de eertse telg.(Collectie: L. Spijkers)

In 1947 werd zijn zusje Ria geboren en in 1954 kwam er nog een broertje bij, Gerard. Thuis werd Leendert door iedereen 'Len' genoemd. Over zijn kinderjaren weet Leendert nog verscheidene herinneringen te vertellen. Hoe hij te voet naar school ging en tussen de middag overbleef bij zijn oma. "Daar moest ik soms appelmoes eten waar ik helemaal geen trek in had. Als ik niet wilde eten moest ik voor straf in een donker hok zitten."

Vader en moeder Spijkers met de kinderen Leendert en Ria. (Collectie: L. Spijkers)

Een prachtige herinnering is de wandeling door de sneeuw naar de nachtmis, samen met zijn zusje Ria. In die tijd begon de nachtmis met kerstmis om vier uur in de vroege ochtend. In die sfeervolle witte kerstnacht wandelden de twee kinderen hand in hand door de besneeuwde straten naar de dorpskerk. Zo'n herinnering blijft je je leven lang bij. Met een glimlach vertelt Leendert: *“Mijn zusje Ria was een pittige, een echte waaghals. Zij durfde alles en ik was de voorzichtige.”*

1951, Inhalen burgemeester Berends in Maasdriel. Leendert is het jongetje in jacquet en kleuterjuf zuster Emmanuel is de tweede zuster van rechts. (Collectie: L. Spijkers)

Op de kleuterschool kwam Leendert in de klas bij zuster Emmanuel. Zij was van de orde van Vincentius. Deze zusters hadden kappen op hun hoofd die je op verschillende manieren op kon zetten. Open of dicht. Leendert had het goed naar zijn zin in de klas bij zuster Emmanuel. Vanuit het lokaal van de kleuters zagen de kinderen de puinhopen van de, tijdens de oorlog, kapotgeschoten kerk en pastorie. Ze zagen hoe het puin met paard en wagen werd afgevoerd en hoe men begon met de bouw van een nieuwe kerk. Daar sloot de zuster met haar kleuterklasje heel mooi op aan. Ze ging samen met de kinderen van blokken en knutselmateriaal ook een nieuwe kerk bouwen. Zuster Emmanuel was daarmee haar tijd in onderwijskundig opzicht ver vooruit. Ze deed toen al aan projectonderwijs en ze ging uit van de belevingswereld van de kinderen. Elke zaterdag ging de zuster met de kleuters naar de kerk. *“Daar mochten we bloemen neerzetten. We gingen ook naar een groot veld waar een kruis stond waarbij we bloemen neerlegden,”* vertelt Leendert. De kans is groot dat zuster Emmanuel de eerste gevoelige religieuze snaar geraakt heeft bij de kleine Leendert. *“De muziek, de sfeer in de kerk en*

22 mei 1952. Eerste Communie in Velddriel. Achteraan links staat Leendert en naast hem neef Wim Gloudemans. In het midden deken Wehmeijer die door het oorlogsgeweld één oog verloor. (Collectie: L. Spijkers)

de verhalen uit de bijbel die werden verteld spraken mij zeer aan."

In de noodkerk deed Leendert op zevenjarige leeftijd zijn eerste Heilige Communie bij pastoor / deken Wehmeijer. De pastoor met het glazen oog! In die noodkerk ging Leendert ook voor het eerst biechten. *"We leerden een rijtje op te zeggen, maar ze hadden de kinderen eigenlijk moeten leren om na te denken over de dingen die ze hadden gedaan. Wat was goed? Wat had beter of anders gekund? Hoe ben ik omgegaan met mijn ouders, broertjes, zusjes, vriendjes?"*

Op de lagere school werd Leendert op een dag geslagen door klasgenoot Wim Gloudemans. Toen hij dat thuis vertelde zei zijn vader dat Wim een neef van hem was. Uiteraard werd Wim binnen de familie op zijn daad aangesproken en sindsdien waren Wim en Leendert dikke vrienden. *"Wim werd min of meer mijn beschermengel. Hij kwam voor me op als er op school onderling werd geruzied."* Juffrouw van Hemert leerde Leendert schrijven met een kroontjespen. Daarbij ging ze enigszins hardhandig te werk en kneep haar leerling zo hard in zijn arm dat hij er blauw plekken van kreeg. Vader Spijkers sprak de juffrouw daar terecht op aan. Ook vroeger waren de mensen heus wel mondig als het nodig was.

Klokken luiden en collectegeld tellen.

Al heel jong groeide bij Leendert de wens om priester te worden. *"Toen ik zeven á acht jaar jong was wist ik al dat ik naar het seminarie zou willen. In de kleuterklas bij zuster Emanuel leefde ik al erg mee met de bouw van de nieuwe kerk. En na mijn communie meldde ik me aan als misdienaar. Pastoor Wehmeijer leerde mij de Latijnse gebeden die ik op moest zeggen. Hij was in mijn ogen heel vroom en*

Schoolfoto van Leendert. (Collectie: L. Spijkers)

*De kinderen Spijkers. V.l.n.r.: Leendert, Gerard en Ria.
(Collectie: L. Spijkers)*

heilig en schiep veel afstand. Het had wel iets, heel mysterieus, als ik dan met hem de Latijnse gebeden aan het oefenen was.” De huidige basisschool van Velddriel is overigens vernoemd naar deze pastoor. De “Deken Wehmeijerschool”. “Pastoor Wehmeijer werd opgevolgd door pastoor Wassenberg. Die was veel toegankelijker en gezellig. Hij betrok me overal bij. Ik mocht het collectegeld mee tellen en de klokken luiden. Het voordeel daarvan was dat ik vijf minuten eerder uit school mocht om de klokken te luiden.”

Ook het hoofd van de school meester Jan-Victor Willems stimuleerde de jonge Leendert om naar de priesteropleiding te gaan. Leendert kon goed leren en was een ijverige jongen. En zo gebeurde het dat Leendert toelatingsexamen ging doen voor het Klein Seminarie Beekvliet in Sint Michielsgestel. “Ik weet nog dat het er heel druk was op die dag. Later kregen we een brief dat ik was aangenomen. Ik was nog nooit van huis geweest en moest daarom vooraf in Den Bosch ‘oefenen’ bij een logeeraadres. Dat haalde niet veel uit want ik wilde er niet blijven.”

Naar het Klein Seminarie Beekvliet.

In 1957 ging Leendert naar het Klein Seminarie Beekvliet in Sint Michielsgestel. “Toen we daar die eerste keer aankwamen mochten we door de voordeur naar binnen. Ik zag boven aan de trap bij de voordeur de priesters Jan

*Vader en moeder Spijkers met zoon Gerard.
(Collectie: L. Spijkers)*

Blyussen en Harrie Schouten staan. Ze heetten de jonge studenten welkom en droegen zelfs hun koffers naar de slaapzaal. Dat was de eerste en de laatste keer dat ik door de voordeur naar binnen ben gekomen,” vertelt Leendert.

Harrie Schouten was docent Duits en geschiedenis. Het was een zachte, vriendelijke man. Jan Blyussen was geestelijk directeur op het Klein Seminarie. Hij was de pastor voor de jongens. In 1961 is hij hulpbisschop geworden in het bisdom Den Bosch. In 1966 volgde hij Mgr. Bekkers op als bisschop van Den Bosch. Toen Leendert startte op het Klein Seminarie waren er vier klassen met in totaal 120 jongens. Leendert zat in klas c. “We kregen les in een apart gebouw en het schoolplein werd ‘de cour’ genoemd. Ik merkte toen al dat er wel degelijk verschil gemaakt werd tussen de jongens. Ik was de zoon van een keuterboer en men vond het eigenlijk beter dat ik pater zou worden in plaats van priester in een parochie. Maar het kloosterleven trok me totaal niet. Ik wilde graag de vrijheid en de zelfstandigheid hebben die een pastoor heeft in een parochie.” Al jong moest Leendert in zijn opleiding doorzetten en laten zien en horen wat hij wilde en kon. “Dat viel niet

1957 Klassenfoto Beekvliet. Leendert vooraan zittend rechts. (Collectie: L. Spijkers)

altijd mee maar ik heb steeds doorgezet omdat ik heel goed wist wat ik wilde. Het pastorale werk in de praktijk, de boodschap volgen en de wereld beter maken voor de mensen waarmee je werkt. Dat was mijn motivatie.”

De eerste maand op Beekvliet duurde erg lang. “Ik had nogal heimwee en was enorm blij toen ik na een maand mijn ouders weer mocht zien en mijn kleine broertje van drie jaar. Ze kwamen op bezoek en hadden chocoladebollen voor mij meegenomen. Ik weet nog dat we die samen gezellig op hebben gegeten toen we even alleen waren in mijn chambrette.” (chambrette = een afgesloten slaaphokje in een slaapzaal)

Na vakanties was het wel weer even moeilijk om terug naar het Seminarie te gaan. Maar ondanks dat had hij het goed naar zijn zin op de priesteropleiding. “De lessen vond ik interessant. We mochten veel sporten en hadden recreatiemomenten. Ook de veelvuldige bezoeken naar de kerk vond ik nooit vervelend. Ik ging altijd al graag naar de kerk.” Uiteraard was de overgang van het leven op de lagere school in Velddriel naar de interne priesteropleiding in Sint Michielsgestel groot voor een jongen van 12 jaar die nog nooit van huis is geweest. “Toen ik met kerstmis een vier voor wiskunde op mijn rapport had moest ik vreselijk huilen. En in de tweede klas van het gymnasium bleef ik zitten. Maar ik zette door en daarna ging het steeds beter. Mijn ouders hebben mij totaal niet gepusht om deze opleiding te doen. Ze zeiden

altijd ‘kom maar terug als je het niet meer wilt’. Maar ik wilde het zelf zo ontzettend graag.”

De familie Spijkers verhuist naar Roosendaal.

De vader van Leendert was een veeslachter. “We hadden wat koeien en mijn vader werkte ook op het land. Daarnaast gingen mijn ouders ook naar de markt in Den Bosch. Dat was vooral waar mijn moeder goed in was, ze was een echte handelsvrouw. Daarom begonnen ze in Den Bosch met een winkel in de Snellestraat. Later zijn ze in Den Bosch-Zuid een winkel in groenten en fruit begonnen.”

Leendert zat al op het Klein Seminarie in Sint Michielsgestel toen zijn ouders naar Roosendaal verhuisden. Ze waren getipt door slager van Helmond om daar een groenten- en fruitzaak te beginnen. Ze hebben daar hard gewerkt in hun nieuwe winkel die “De vitaminebron” heette. Op den duur werd deze winkel uitgebreid tot een kruidenierszaak.

De pastoor van de parochie in Roosendaal waar het gezin Spijkers woonde vond het maar niks dat de priesterstudent in Sint Michielsgestel studeerde. Het leek hem beter dat zoon Len naar het Klein Seminarie in Breda zou gaan. Maar Leendert en zijn ouders hadden geen oren naar dat advies. Hij bleef op het Klein Seminarie in Sint Michielsgestel en volgde zijn eigen pad.

Leendert heeft zijn studiejaren op Beekvliet als een fijne tijd ervaren. Hij was actief in de redactie van de schoolkrant en ook schreef hij

Het hockeyteam op Beekvliet. Leendert zittend vooraan links. (Collectie: L. Spijkers)

de wedstrijdverslagen voor zijn voetbalteam. Zijn lievelingsvak was geschiedenis. *“Verhalen vertellen in een groep vind ik prachtig.”* zegt Leendert. Hij is geen druktemaker maar zeker wel een gezelligheidsmens. *“Ik had op Beekvliet veel vrienden en nog altijd komen we bij elkaar met onze jaargroep van toen. We accepteerden elkaar zoals we waren.”* Leendert vertelt hoe hij met een paar klasgenoten door een gat in de heg ‘ontsnapte’. Ze gingen bij Tom Spit thuis, die in St. Michielsgestel woonde, naar sport kijken op tv. *“We hadden geen fiets en mochten niet het terrein af. Dan moet je soms wel iets verzinnen.”* Met klasgenoot Wim Weren klikte het ook goed. *“Wim was meer de wetenschappelijke intellectueel en ik was de man van de pastorale praktijk.”* Ook met zijn klasgenoot Henk Degen heeft Leendert altijd contact gehouden.

1958. Op het terras bij De IJzeren Man in Vught. Links zit Leendert en rechts Marinus Ketelaars uit Geffen. (Collectie: L. Spijkers)

Voetbalelftal op Beekvliet. Leendert staand in het midden. (Collectie: L. Spijkers)

In 1961 zat Leendert in de derde klas van het gymnasium. Ter gelegenheid van het feit dat Jan Bluysen hulpbisschop werd was er een mis die wel twee en een half uur duurde. Daarna kregen de studenten een feestdiner in de studiezaal waarbij alle bisschoppen van het land waren uitgenodigd. Zoiets is op een seminarie zeker een indrukwekkende gebeurtenis.

Op Beekvliet ontmoette Leendert ook onze oud-pastoor Harrie van Doorn die daar docent was. Van tijd tot tijd was hij ook surveillant tijdens de maaltijd. Zo ontdekte Harrie dat Leendert geen rode kool at. *“Later op de pastorie moet je ook alles eten”,* zei Harrie tegen student Leendert en gaf hem vervolgens een veldstraf (niet buiten komen) en een rookstraf. Met een glimlach zegt Leendert: *“Ik was zo kwaad dat ik hem dat altijd ben blijven zeggen.”*

Eens heeft Leendert een jongen die hem tergde tijdens het biljarten met een keu op zijn hoofd geslagen. Voor straf moest hij een heel blad Frans van buiten leren. En in de kapel heeft hij een leerling, die hem stiekem onder de bank door schopte, een flinke klap in het gezicht

Het koor van Beekvliet. Leendert achteraan links onder het kruis. (Collectie: L. Spijkers)

1963. Leendert is de scheidsrechter bij het gekostumeerd voetbal op Beekvliet. (Collectie: L. Spijkers)

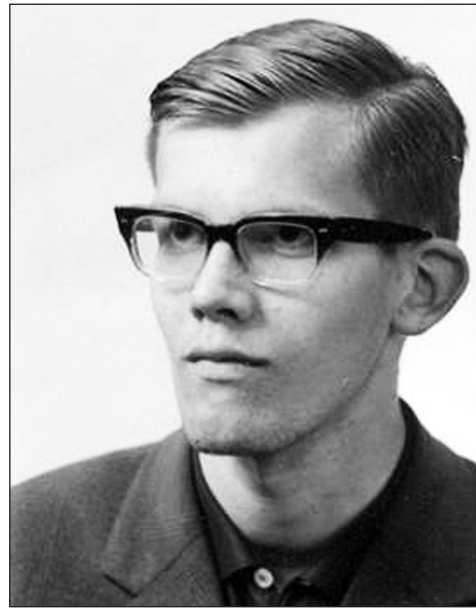
gegeven. *“Ik ben een rustige en bedeesde jongen maar als het me te gek wordt kan ik heel kwaad en driftig worden,”* zegt Leendert met de nodige zelfkennis. En zo zien we maar weer dat het leven op een Klein Seminarie niet anders is dan op een gewone middelbare school. Na zeven jaar op Beekvliet slaagde Leendert in 1964 en behaalde hij zijn gymnasiumdiploma.

Geloven is een manier om naar de werkelijkheid te kijken.

Van de 120 studenten die in 1957 aan de priesteropleiding begonnen zijn er slechts drie priester geworden en daarvan zijn er nog twee over. *“Het loopt in de kerk heel hard terug”*, zegt Leendert met enige weemoed in zijn stem. Zelf heeft hij nooit getwijfeld aan zijn keuze. Dat wil niet zeggen dat het bij tijd en wijle moeilijk was om door te zetten. *“Geloven is een manier om naar de werkelijkheid te kijken. Van jongs af aan is mij voorgehouden dat je er voor anderen moet zijn. We zijn er ook om dat aan*

Het lerarenelftal op Beekvliet. De keeper in het midden vooraan is Harrie Schouten uit Geffen. (Collectie: L. Spijkers)

Toekomstig priester Leendert Spijkers.

elkaar door te geven. Het gaat mij niet zozeer om de leer van het instituut kerk. Iedereen telt mee en hoort erbij. We moeten een goed verhaal vertellen en vreugde en verdriet met elkaar delen. De kerk kan een prachtig medium zijn om daarin iets te betekenen voor de mensen. Daarom vind ik het jammer dat de plek van de kerk in de samenleving steeds kleiner wordt. De kerk moet faciliteren om de boodschap van liefde uit te stralen. De kerk moet juist het vriendelijke gezicht van God laten zien en er voor iedereen zijn. Het positieve zien in mensen die je niet zo liggen valt niet mee, maar juist daar gaat het om.”

En met deze mooie woorden geeft Leendert aan hoe hij zijn taak en zijn leven als priester ziet.

Door: Leny Romme

Voetbalelftal. Leendert is de tweede van rechts vooraan geknield. (Collectie: L. Spijkers)